UNITAT DIDÀCTICA Nº 3. Xarxes d'àrea local. Sistemes operatius. Implantació.

En finalitzar aquesta unitat els alumnes han de ser capaços d'assolir el següents:

Objectius terminals

- Interpretar les característiques tecnicofuncionals de cada element de la xarxa, a partir del seu funcionament i de la documentació tècnica corresponent.
- Identificar els recursos compatibles que cal compartir en una xarxa, les tècniques que utilitza el sistema operatiu per a la seva gestió i la influència dels procediments d'operació sobre el sistema.
- Diferenciar les característiques fonamentals dels sistemes operatius de xarxa més utilitzats actualment, i també les tendències, segons les informacions tècniques a l'abast.
- Determinar a partir de l'anàlisi de necessitats, la topologia de xarxa local que més s'ajusti als requeriments d'usuari, als espais i a la ubicació definits prèviament.
- Establir les característiques rellevants de configuració del maquinari i programari i els requeriments d'instal·lació d'un sistema operatiu de xarxa segons les necessitats d'usuari plantejades.
- Instal·lar el maquinari i el programari base en un entorn en xarxa i en un mitjà de transmissió ja instal·lat, segons les especificacions i el pla establert, amb l'ús de la documentació del programari i maquinari.
- Crear volums, sistemes d'arxius, servidors de fitxers, d'impressió i de comunicacions, en cada estació de treball, segons els requeriments proposats i la composició del sistema.

Continguts

Fets, conceptes i sistemes conceptuals

Bàsics:

Xarxes d'àrea local

- Concepte de xarxa d'àrea local. Característiques bàsiques.
- Topologies de xarxa: bus, anell, estrella, arbre, connexa.
- Estàndards de l'IEEE. La norma IEEE 802.
- L'estàndard IEEE 802.3. ETHERNET
 - Característiques a nivell físic.
 - · Característiques a nivell d'enllaç.
- Xarxes sense fils WI-FI (IEEE 802.12) i BlueTooth (IEEE 802.15).
- Xarxes de fibra òptica: FDDI (Fiber Distributed Interface).

Sistemes operatius

- Evolució històrica dels sistemes operatius de xarxa (NOS- Network Operating Systems).
- Els sistemes operatius de xarxa més utilitzats: Unix/Linux, Microsoft Windows (NT, 2000 Server) i Novell Netware. Característiques principals. Comparativa.
- · Serveis de directori: Active Directori, Samba i LDAP.
- Grups de treball.
- Dominis de xarxa.

Instal·lació d'una xarxa d'àrea local

• El maquinari de les LAN: els adaptadors de xarxa, les estacions de treball, els servidors de xarxa, etc. Components que intervenen.

- El programari de les LAN: els controladors dels adaptadors de xarxa, sistemes de xarxa client-servidor, sistemes de xarxa entre iguals (peer to peer),etc.
- Protocols de xarxes UNIX/Linux. Utilitats per a sistemes amb protocol TCP/IP.
- Instal·lació d'una xarxa: anàlisi de necessitats, disseny de la xarxa i serveis, seguretat, posada en marxa, proves i documentació.

Complementaris:

Sistemes operatius de xarxa comercials.

Procedimentals

Bàsics:

Xarxes d'àrea local

- Identificar les característiques bàsiques d'una xarxa d'àrea local.
- Identificar les principals topologies de xarxa local i explicar els seus avantatges i inconvenients.
- Descriure les normes proposades per l'IEEE relatives a les xarxes d'àrea local, així com els mètodes d'accés al medi que utilitzen aquestes normes.

Sistemes operatius de xarxa

- Reconèixer l'estructura bàsica d'un sistema operatiu de xarxa i les seves funcions.
- Descriure els serveis de directori, així com els protocols utilitzats.

Instal·lació d'una xarxa d'àrea local

- Investigar les necessitats a considerar per a la realització del disseny d'una xarxa d'àrea local concreta.
- Descriure el maquinari i el programari de les LAN.
- Identificar els protocols de xarxes UNIX/Linux i les utilitats per a sistemes amb protocol TCP/IP.
- Realitzar una instal·lació de xarxa, tenint en compte una sèrie de factors com: l'anàlisi de les necessitats, el disseny de la xarxa i els serveis, la seguretat, etc.
- Procedir a l'explotació de la xarxa.

Complementaris:

- · Identificar els principals sistemes operatius de xarxa comercials, així com les seves característiques bàsiques.
- Descriure les característiques de les xarxes de fibra òptica, així com conèixer l'estàndard FDDI.
- Descriure les especificacions tècniques de cada tipus de cable Ethernet.

Actitudinals

- El valor i la importància d'una xarxa d'àrea local, pel fet que es pot fomentar la cooperació amb altres usuaris
 de la xarxa, usant recursos, compartint arxius, evitant la informació redundant i els treballs duplicats. De la
 mateixa manera es poden establir permisos de seguretat sobre els diferents usuaris, i fer còpies de seguretat
 de manera selectiva.
- El valor de la importància d'un sistema operatiu de xarxa per a la comunicació d'un sistema informàtic amb altres equips en l'àmbit de la xarxa.
- Aquest tema té un alt contingut procedimental i afavoreix la potenciació de múltiples aptituds clau com la resolució de problemes o l'organització en el treball. A més aporta formació extra de base que permet al professional potenciar la confiança en ell mateix i la seva capacitat per progressar i promocionar dins la professió.

Metodologia

Sessió	Activitats d'ensenyament-aprenentatge		
	NA 1. Activitats de presentació-motivació		
	A través d'una exposició oral i amb l'ajuda d'unes transparències en format digital,		

Sessió	Activitats d'ensenyament-aprenentatge	Temps
	transmetre la importància de les xarxes d'àrea local i els sistemes operatius de xarxa pel fet	
1	que permeten fomentar la cooperació amb altres usuaris de la xarxa, usant recursos,	30 min.
1	compartint fitxers, evitant la informació redundant i els treballs duplicats. Presentar les	<i>50</i> IIIII.
	activitats d'aquesta unitat i el projecte transversal que és instal·lar una xarxa d'àrea local.	
	NA 2. Activitats de coneixements previs	
	Mitjançant una activitat de grup realitzaré preguntes obertes a la classe, amb l'objectiu	
1	d'esbrinar el nivell de coneixement que tenen els alumnes sobre les xarxes d'àrea local,	30 min.
	quines topologies han vist, quins protocols recorden, els sistemes operatius de xarxa i si	
	tenen una xarxa domèstica a casa, etc.	
	NA 3. Activitats de desenvolupament de continguts	
	Explicació oral amb el suport de documentació en forma de transparències digitals de:	
	 NA 3.1 Concepte i característiques bàsiques, tecnologies de les xarxes d'àrea 	
	local, topologies. Estàndard de la norma IEEE 802.	
1 2 2	NA 3.2 Ethernet. Norma IEE 802.3	
1, 2, 3, 4, 6, 8	 NA 3.3 Els sistemes operatius de xarxa. Evolució històrica dels NOS. 	
, 9, 11,	NA 3.4 Serveis de directori i protocols utilitzats.	60min./
12, 13,	• NA 3.5 El maquinari de les LAN: els adaptadors de xarxa, les estacions de treball,	sessió
15 i	els servidors de xarxa, etc.	
16	 <u>NA 3.6</u> El programari de les LAN: els controladors dels adaptadors de xarxa, 	
	sistemes de xarxes client-servidor, sistemes de xarxa entre iguals o "peer to peer",	
	etc.	
	 NA 3.7 Protocols de xarxes UNIX i utilitats per a sistemes amb protocols TCP/IP. 	
	• NA 3.8 Instal·lació d'una xarxa: anàlisi de necessitats, disseny de la xarxa i serveis,	
	seguretat, posada en marxa, proves i documentació.	
	Mitjançant la tècnica de brainstroming:	
	• NA 4.1 1era sessió. Descriurem tots junts a la pissarra els tipus de xarxes d'àrea	
	local, les diferents tipologies, els nivells OSI que intervenen, etc.	
2 0:	• NA 4.2 2ona sessió. Descriurem tots junts a la pissarra els principals sistemes	40: /
3, 9 i 12	operatius de xarxa i les seves característiques bàsiques.	40 min./ sessió
12	• NA 4.3 3era Sessió. Descriurem tots junts a la pissarra els passos a seguir per la	303310
	implantació d'una xarxa d'àrea local.	
	Per parelles realitzaran les següents activitats:	
	• NA 5.1 Els alumnes realitzaran un esquema d'una xarxa d'àrea local, en el que	
	descriuran els diferents components físics que han d'utilitzar-se.	
	• NA 5.2 Realitzaran una sèrie de supòsits pràctics, en els quals es manejaran els	
	conceptes vistos a classe. En aquest supòsits, els alumnes realitzaran la	
	configuració de TCP/IP i la configuració de l'entorn de xarxa en el sistema Linux.	
	• NA 5.3 Es faran pràctiques de l'ús de xarxa a nivell d'usuari: accés a fitxers remots,	
	connexió d'unitats de xarxa remotes, accés remot, protecció de fitxers, etc.	
	• NA 5.4 Utilització de diferents comandes Unix per tal de comprovar el	
	funcionament de la xarxa: ping, nmap, ifconfig, ifup/ifdown, tcpdump, etc. i	
	identificació i coneixement de les funcions bàsiques dels principals fitxers de	
	configuració de xarxa.	
2, 3, 4,	• NA 5.5. En un supòsit pràctic, sobre el pla d'una planta o un edifici, dissenyarem la	60 min./
5, 6, 7,	distribució dels diferents subsistemes de cablejat estructurat per portar la xarxa a	sessió
8, 9,10	punts definits de l'edifici, escolliran la millor topologia, i realitzaran els passos	230010

Sessió	Activitats d'ensenyament-aprenentatge	
	necessaris per instal·lar aquesta xarxa.	
	• NA 5.6 Realitzaran un diagrama, esquema, resum de les etapes i processos a	
	realitzar per a la instal·lació de xarxa.	
	• NA 5.7 Finalment, els alumnes proposaran un esquema amb el maquinari i	
	programari que utilitzarà la xarxa: mitjans de transmissió, estacions de treball,	
	servidors de xarxa, perifèrics, etc.	
	 NA 5.8 Es realitzaran les operacions necessàries per posar en explotació la xarxa, 	
	efectuar-ne el manteniment i assegurar-ne el funcionament i la seguretat del	
	mateix.	
	Activitats de consolidació de coneixements	
8 i 9	NA 6. Els alumnes realitzaran una activitat pràctica, en la qual es procedirà a la instal·lació d'una targeta de xarxa i la seva configuració. Els alumnes observaran els passos per a la seva configuració i posada en funcionament (2 sessions).	
17 i 18	 Activitats de reforç NA 7.1 Realitzar un esquema descriptiu dels components que intervenen en l'elecció d'una xarxa d'àrea local. NA 7.2 Proposar diverses estructures de xarxes d'àrea local, atenent a les topologies, mitjans i protocols associats. 	50 min./ sessió
	Activitats d'avaluació	
	L'observació i seguiment mitjançant la fitxa de registre (vegeu l'Annex) de la realització de	100 .
	vàries pràctiques de laboratori:	100 min pràctica
	NA 8.1 Pràctica 1: Sistemes de cablejat. Es proposa la construcció de cables propis d'una	1, 2 i 4,
	xarxa, concretament, la construcció de cables telefònics i Ethernet RJ-45 i coaxial RG58.	150 min,
5, 7 i	NA 8.2 Practica 2: Les adreces IP.	pràctica 3
10, 14	NA 8.3 Practica 3: Instal·lació i configuració d'un sistema operatiu en xarxa basat en Linux	50 min i
i 18	(SkoleLinux).	100
110	NA 8.4 Pràctica 4: Comandes de xarxa en UNIX. S'utilitzaran les diferents comandes de	minuts
	control de xarxa de les que disposem en Linux (ping, nmap, tcpdump, ifconfig, ifdown/ifup,	per la
	etc.).	prova objectiva
	${\color{red} {\bf NA~8.5}}$ Prova objectiva escrita de 30 preguntes curtes sobre els continguts conceptuals i	Jojechia
	procedimentals de la unitat. L'observació i seguiment dels exercicis realitzats a classe.	
	Total d'hores:	45h

Segons el quadre d'activitats proposat s'empren en els següents:

- Espais: les activitats es desenvoluparan a l'aula d'informàtica.
- Agrupaments: les activitats a desenvolupar seran realitzades per equips de 2 a 3 alumnes, amb l'objectiu d'incentivar el treball en equip i les relacions interpersonals.
 Les pràctiques es faran a nivell individual per tal d'incentivar la capacitat d'iniciativa i autonomia dels alumnes.

· Recursos:

El llibre de text: *Xarxes d'àrea local* de McGraw Hill. Equips informàtics i transparències. 3 vídeos explicatius dels temes de la unitat.

- Una sèrie d'adreces web (vegeu l'annex), que contenen informació sobre els continguts tractats a la unitat.
- Manual sobre la instal·lació, configuració i posada en marxa d'una xarxa.
- Sistema operatiu GNU/Linux. Distribució SkoleLinux.
- Per la realització de les pràctiques de laboratori necessitarem: Cable UTP (100m), terminals RJ-45, grimpadores RJ-45, tisores, cable coaxial, connectors BCN i un telèfon.

Avaluació

CRITERIS D'AVALUACIÓ

- Explicar els conceptes bàsics de la transmissió d'informació i les característiques bàsiques d'una xarxa local: topologia, nodes, mitjans físics de transmissió, ample de banda i velocitat de transmissió, mètodes d'accés al medi i tècniques de transmissió.
- Descriure diferents mitjans de transmissió i explicar les topologies que s'hi apliquen, les seves característiques d'ample de banda, longitud màxima, nombre màxim de nodes, avantatges i inconvenients.
- Identificar les principals topologies de xarxa local i explicar els seus avantatges i inconvenients, les seves característiques bàsiques, les seves prestacions i els equips i mitjans que necessiten.
- Citar i explicar les fases generals d'un procediment d'instal·lació d'un sistema operatiu de xarxa.
- Explicar l'arquitectura del sistema operatiu de xarxa: mòduls que el componen i la seva funció.
- Descriure les tècniques que utilitza el sistema operatiu de xarxa per permetre la compartició de recursos.
- Citar els principals sistemes operatius de xarxa de mercat, les topologies i sistemes operatius que suporten i les seves característiques bàsiques.
- Elegir les opcions adequades sobre un guió d'instal·lació i configuració del sistema operatiu de xarxa en el servidor, estacions de treball, servidors d'impressió i comunicacions tenint en compte els requeriments proposats i la composició actual del sistema.

- Explicar l'esquema d'organització dels discos dels servidors en particions i els seus procediments de format.
- Elegir les utilitats idònies per la instal·lació del sistema operatiu de xarxa, explicant la seva funció i maneig bàsic, així com enumerar les característiques importants de la configuració del maquinari que cal tenir en compte en la instal·lació del sistema operatiu de la xarxa i explicar el seu significat.

INSTRUMENTS I PROCEDIMENTS D'AVALUACIÓ

Mitjançant una prova objectiva escrita que consta de 30 preguntes curtes i on s'avalua els continguts conceptuals i procedimentals.

Mitjançant la fitxa de registre (veure l'Annex 1), avaluaré els continguts actitudinals: motivació i interès per la matèria, participació, observació d'activitats i assistència així com l'observació de la realització de les pràctiques de laboratori.

CRITERIS DE QUALIFICACIÓ

La nota d'aquesta unitat didàctica s'obté de la nota ponderada de les notes obtingudes en la prova objectiva, en les diferents pràctiques de laboratori i de les observacions anotades a la fitxa de registre, puntuant de 0 a 10 punts. El percentatge assignat a cadascuna de les parts serà:

25 % continguts conceptuals (suport), 60% procedimentals (organitzadors) i
 15% actitudinals

ACTIVITATS

FITXA NUCLI D'ACTIVITAT UD3 / NA 3.7 / 01 Configuració de dispositius de xarxa. Comandes i protocols.		
Identificador de l'activitat:	UD3 / NA 3.7 /01	
Durada:	50 min.	
Dofinició do l'activitat		

Definició de l'activitat

Explicació oral amb el suport de transparències de la configuració de dispositius de xarxa (NICs) en sistemes Debian GNU/Linux. Comandes i protocols empleats.

Objectius que l'alumnat ha d'assolir

- Conèixer i instal·lar els paquets bàsics de gestió de xarxa en Debian.
- Configurar i consultar els paràmetres de xarxa amb ifconfig (adreça IP, adreça
 MAC, mascara de xarxa, adreça de xarxa i adreça de difusió)
- Configurar altres paràmetres de xarxa (adreça gateway, servidor de resolució de noms de domini).
- Conèixer l'estructura bàsica dels fitxers de configuració de xarxa. Ús dels manuals de Unix com a eina de consulta.
- Activar i desactivar interfícies de xarxa (NICs) amb les omandes ifup/ifdown.
- Conèixer i entendre el funcionament dels protocols de xarxa:
 - Domain Name System (DNS)
 - Dynamic Host Configuration Protocol (DHCP)
- Conèixer els conceptes bàsics d'encaminament.

Organitzadors previs

- Administració de Debian en línia de comandes (sistemes operatius multiusuari)
- Conèixer el concepte de protocol i paquets.

Continguts a desenvolupar

- Introducció
- Instal·lació de les eines de gestió de xarxa en Debian.
- Esquema de la xarxa a configurar. SkoleLinux.
- Configuració de dispositius de xarxa amb ifconfig.
- Configuració dels paràmetres de xarxa. (adreça IP, mascara de xarxa, servidors DNS, gateway, etc).
- Fitxers de configuració de xarxa.
- Activació i desactivació de les interfícies de xarxa (NICs). Comandes ifup/ifdown.
- Protocol DHCP. Conceptes bàsics

- Paquets del protocol
- · Funcionament del protocol. Tipus de DHCP.
- Exemple pràctic de DHCP
- Protocol DNS
 - Breu història del problema de la resolució de noms de domini.
 - Funcionament del protocol. Jeràrquia DNS.
 - · Exemple pràctic de DNS
 - · Comandes DNS. dig i dnstracer.
- · Conceptes bàsics d'encaminament. Configuració del Gateway.

Desenvolupament de l'activitat

Exposició oral amb demostracions interactives dels continguts.

Recursos

- · Ordinadors connectats amb xarxa d'àrea local i connexió a Internet.
- Transparències que els alumnes poden descarregar-se de la Intranet

Avaluació

Mitjançant la fitxa de registre (veure l'Annex 1), avaluaré els continguts actitudinals: motivació i interès per la matèria, participació i assistència, així com l'observació de la realització de les activitats proposades.

FITXA NUCLI D'ACTIVITAT UD3 / NA 3.7 / 02 Monitorització de la xarxa. Comandes i protocols			
Identificador de l'activitat:	UD3 / NA 3.7 /02		
Durada:	30 min.		
Definició de l'activitat			

Explicació oral amb el suport de transparències de les eines i comandes dels sistemes Debian GNU/Linux que ens permeten monitoritzar el correcte funcionament de la xarxa. Comandes i protocols utilitzats.

Objectius que l'alumnat ha d'assolir

- Conèixer i entendre el concepte de monitorització de la xarxa
- Conèixer les comandes principals de monitorització de l'estat de xarxa
- Conèixer i saber utilitzar els analitzadors de protocols (t.c.c. analitzadors de xarxa).
- Eines gràfiques de monitorització i anàlisi de la xarxa

Organitzadors previs

- Concepte de protocol.
- Els conceptes sobre Sistemes de Comunicacions de la unitat didàctica 1.
- Els conceptes sobre Xarxes de comunicacions de la unitat didàctica 2.

Continguts a desenvolupar

- Eines per a conèixer l'estat de les comunicacions de xarxa d'una màquina.
- Netstat. Ports i sockets de comunicacions d'una màquina.
- Analitzadors de xarxa (Packet/Ethernet sniffers).
- Per línia de comandes: Tcpdump.
- Exemple de captura de paquets amb tcpdump.
- Ethernet com a medi compartit. El mode promiscu
- Per línia de comandes: Ethereal
- Exemple de captura de paraula de pas amb Ethereal. Conscienciació de la importància de la gestió de la seguretat. Encriptació de dades.

Desenvolupament de l'activitat

Exposició oral amb demostracions interactives dels continguts.

Recursos

- Ordinadors connectats amb xarxa d'àrea local amb connexió a Internet.
- Transparències que els alumnes poden descarregar-se de la Intranet

Avaluació

Mitjançant la fitxa de registre (veure l'Annex 1), avaluaré els continguts actitudinals: motivació i interès per la matèria, participació i assistència, així com l'observació de la

realització de les activitats proposades.

FITXA NUCLI D'ACTIVITAT UD3 / NA 3.7 / 03 Eines gràfiques de configuració de la xarxa		
Identificador de l'activitat:	UD3 / NA 3.7 /03	
Durada:	30 min.	
Definició de l'activitat		

Explicació oral amb el suport de transparències de les eines gràfiques (entorns XWindows) relacionades amb la gestió de la xarxa en sistemes Debian GNU/Linux.

Objectius que l'alumnat ha d'assolir

- Conèixer les eines gràfiques de control de la xarxa que ens proporcionen els sistemes Debian GNU/Linux.
- Conèixer i saber utilitzar l'eina network-manager.
- Conèixer i saber utilitzar l'eina net-tools i els seus diferents apartats (ping, encaminament, dns, estat de connexions de xarxa, traceroute, nmap, whois)

Organitzadors previs

- Concepte de protocol.
- Els conceptes sobre Sistemes de Comunicacions de la unitat didàctica 1.
- Els conceptes sobre Xarxes de comunicacions de la unitat didàctica 1.

Continguts a desenvolupar

- Les eines gràfiques de control de la xarxa dels sistemes Debian GNU/Linux.
- L'eina network-manager. Configuració gràfica dels paràmetres de xarxa.
- L'eina net-tools. Execució en entorn gràfic de comandes de xarxa:
 - Ping
 - Encaminament
 - Dns
 - Estat de connexions de xarxa (netstat).
 - traceroute.
 - nmap
 - whois
- Equivalències amb la línia de comandes. Limitacions de les interfícies gràfiques.

Desenvolupament de l'activitat

Exposició oral amb demostracions interactives dels continguts.

Recursos

- Ordinadors connectats amb xarxa d'àrea local amb connexió a Internet.
- Transparències que els alumnes poden descarregar-se de la Intranet

Avaluació

Mitjançant la fitxa de registre (veure l'Annex 1), avaluaré els continguts actitudinals:

motivació i interès per la matèria, participació i assistència, així com l'observació de la realització de les activitats proposades.